

ŠTEVILKA 2

LETNIK XXXIV

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. FEBBUARJA 1933

VSEBINA: Zadruga ročdalskih pionirjev. — *Dr. Basaj:* Uredba o zadrugah za kmetijski kredit. — Smernice za podeljevanje podpor iz banovinskih sredstev. — *Dr. Vlado Valenčič:* Nov načrt za ureditev izplačevanja vlog. — Registracija kreditnih zadrug po obrtnem zakonu. — V. V.: Naše žitno vprašanje v novi luči. — Iz našega zadrugištva. — Gospodarstvo. — Zakonodaja. — Literatura.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 2, I. 1933.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni zrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

X. občni zbor Hranilnice in posojilnice v Beli cerkvi, r. z. z. o. z., se bo vršil 26. februarja 1933 ob 15. uri v hranilnični pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. volitev načelstva. 3. volitev nadzorstva. 4. potrditev rač. zaključka za leto 1932. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Braslovčah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 4. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje rač. zaključka za leto 1932. 3. dopolnilna volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Braslovčah, r. z. z. o. z., se vrši dne 5. marca 1933 v Društvenem domu ob 15. uri. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Breznu ob Dravi, r. z. z. n. z., se bo vršil 2. marca 1933 ob 10. uri popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Nabavne in prodajne zadruge na Bohinjski Beli, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 4. uri popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrdilo rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. čitanje rev. poročila. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Bohinjski Beli, r. z. z. n. z., se bo vršil 12. marca 1933 ob 8. uri zjutraj v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 4. slučajnosti.

XXVI. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cirkovcih, r. z. z. n. z., se vrši v sredo dne 22. februarja 1933 ob pol 9. uri popoldne v prostorih posojilnice v Cirkovcih. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem rednem obč. zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1932. 4. volitev

načelstva in nadzorstva. 5. čitanje zapisnika skupne seje, ki se je vršila v mesecu oktobru 1932 (o priliki ko je bil navzoč zastopnik Z. Z.). 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Češnjici, r. z. z. n. z., se bo vršil 5. marca 1933 ob 2. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrditev rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. prejemba pravil. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dolu, r. z. z. n. z., se vrši 12. marca 1933 ob 3. uri popoldne v društvenem domu. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 5. dopolnilne volitve načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Fari pri Kostelu, r. z. z. n. z., bo v nedeljo 5. marca 1933 ob 15. uri v uradni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrditev bilance za 1. 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Grižah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 po prvi božji službi v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 6. volitev enega člana nadzorstva. 7. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Igu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 26. febr. 1933 ob 3. uri pop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1932. 4. dopolnilna volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za Slovenjegraški okraj v Št. Ilju pod Turjakom, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 8. uri popoldne v prostorih Hranilnice in posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Juriju ob Taboru, r. z. z. n. z., se bo vršil 25. marca 1933 ob 9. uri dop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. dopolnilna volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12:50 Din.
 — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. —

Zadruga rochdalskih pionirjev.

Kot najbolj znamenita konsumna zadruga na celem svetu velja v zadrugi literaturi zadruga rochdalskih pionirjev. Ustanovljena je bila 1844 v industrijskem mestecu Rochdale (izgovori: Ročdel) blizu Manchestera na Angleškem.

Ni bila to prva zadruga slične vrste. Že od l. 1828 naprej so se na Angleškem snovale konsumne zadruge za delavce po raznih industrijskih krajih. Večinoma so se ustanovljale po prizadevanju ljudomilnih izobražencev, ki so imeli vpogled v strašni položaj delavstva in ga hoteli dvigniti iz gmotne in duševne bede. Toda skoraj vse te zadruge so po kratki borbi iz raznih vzrokov propadle. Kot najvažnejši vzrok za propad se navaja prodajanje na upanje.

Da se more pravilno oceniti postanek angleškega konsumnega zadrugištva, je potrebno, da si predočimo socialni, politični in gospodarski položaj, v katerem je tedaj živel angleško delavstvo.

Bila je to doba najhujše bede, ki je gospodarila v nižjih plasteh ljudstva. Davki so bili na moč hudi. Obdavčeno je bilo vse, „od plenice za dojenčke do vrvi, s katerimi so obešali ljudi“, kakor se je izrazil nek sodobnik.

Položaj delavstva je nujno zahteval reform. Nadzorniki po tovarnah so delali, kar

so hoteli. Delavci so bili brezpravni podložniki.

Ko se je od l. 1820 naprej začela v grofiji Lancaster širiti bombažna industrija, je nastala tkalcem volne močna konkurenca. Zaradi povišanja carin, ki jih je bila uvedla ameriška vlada za flanelo in druge tkanine, je angleški izvoz v Ameriko zelo nazadoval, kar je povzročilo veliko brezposelnost in padec plač. K vsemu temu so bile na Angleškem uvedene še visoke carine za uvoz žita, zaradi česar se je kruh znatno podražil. Revščina se je širila po vsej deželi in tudi za Rochdale so nastopili hudi časi. Pomanjkanje je bilo vedno večje, prehrana čim dalje bolj nezadostna in nezdrava.

Proletarijata je bilo vedno več. Samostojni obrtniki so postajali industrijski delavci. Stroj je čimdalje bolj izpodrival preproste ročne statve.

Gospodarska slika se je v prvih desetletjih vedno izpreminjala. Včasih je vladala velika brezposelnost, včasih je bila industrija prekomerno zaposlena. Silna medsebojna konkurenca je vedla do tega, da so v velikem obsegu odpuščali moške in jih nadomeščali s cenejšimi ženskimi delovnimi močmi, delo odraslih se je moralo umikati delu otrok. Okoli l. 1830 ni bilo nič redkega, da so po tovarnah delali šestletni in sedemletni otroci. Še l. 1840 je bilo zakonito do-

voljeno uporabljati pri tovarniškem delu otroka nad devet let starosti.

Delovni čas je bil spočetka odmerjen na 16 do 17 ur; le počasi se skrčil na 12 ur na dan; še le l. 1847 je bil vsaj za ženske in mladostne delavce v tekstilni industriji vpeljan deseturni delovni čas.

Delovni prostori so bili večinoma nezdravi. Nezadostna prehrana, veliko nočnega dela in predolg delovni čas, vse to je povzročilo, da je bilo zdravstveno stanje delavcev zelo nepovoljno.

Še nekaj je bilo, kar je povečavalo bedo delavcev. Mnogi rudniki in tovarne so namreč imeli svoje prodajalnice za živila. Podjetje večkrat ni moglo plačati delavcev v gotovini, pa so dajali delavcem najpotrebnejše za življenje iz svojih zalog. Pri tem blagu so delodajalci skušali kar največ zaslužiti. Dogajalo se je, da so mali tovarnarji, ki so imeli le pol ducata statev, skoraj podvojili svoj poslovni dobiček s tako blagovno kupčijo. Marsikje so bili delavci prisiljeni, da so nabavljali vse blago edino le iz rudniške ali tovarniške trgovine in so to morali storiti, če niso hoteli izgubiti svoje službe. Splošno se je prodajalo manj vredno blago po visokih cenah. Pri tem so delavci lezli v dolgove, so postali nasproti delodajalcem povsem nesvobodni in so se nahajali v nekakem suženjstvu.

Ko je bil l. 1830 ta način plačevanja delavcev prepovedan, se je pojavil agentski sistem. Mali trgovci so delali kot agentje tovarnarjev. Delodajalci so od delavcev „pričakovali“, da bodo kupovali samo pri njihovih agentih in tako so se po ovinkih zopet povrnile prejšnje razmere.

Poleg tega so bile zelo razširjene posebne trgovine, ki so dajale blago na upanje. Kredit so dovoljevale le toliko časa, dokler je bil odjemalec zaradi svojega dolga od njih odvisen. Zato je bil odjemalec prisiljen

kupovati vedno v isti trgovini. Če je predsedal drugo trgovino, ga je prvi trgovec pozval, naj plača ves dolg, če ne, mu je poslal birača na vrat. Kdor ni imel nič izgubiti, je hodil kupovat od trgovine do trgovine in si je izposojal, dokler so mu dajali, potem je šel pa spet naprej. Izgube, ki so jih trgovci utrpeli pri takih odjemalcih, so morali plačevati drugi odjemalci na ta način, da je trgovec zvišal cene blagu.

Blago je bilo slabo, manj slabo seveda v trgovinah, kjer so zahtevali plačilo v gotovini, bolj slabo tam, kjer so dajali na upanje. Nasoljeno surovo maslo so prodajali kot sveže ali so kepo starega masla po vrhu preoblekli s svežim. Med sladkor so mešali stolčen riž ali druge ničvredne predmete. Semleti kavi so dodajali cikorijo. V kakao so devali fino rjavo prst, natrto s koštrunovo mastjo, da se je lažje sprijela. Čaj so mešali s trnovimi listi in drugačno šaro ali pa so že prekuhanе čajeve liste sušili in jih pražili na bakrenih ploščah, da so zopet dobili pravo barvo. Poper so ponarejali z dodajanjem fižolove moke. Slično so kvarili tobak. Dobiti je bilo celo takih, ki so bili nesramni dovolj, da so moki primešavali mavec in kreda. Varali so in goljufali pri vseh predmetih, kjer se je le dalo; flanelo, nogavice itd. so nategovali, da bi bile videti daljše, po prvem pranju so se pa zopet skrčile; glinasto posodo so glazirali kar najbolj na tanko in uganjali sto in sto podobnih ogabnosti.

Varali pa niso samo pri kvaliteti blaga, ampak tudi pri kvantiteti. Mali kramarji so imeli večinoma napačne tehtnice in uteže. Policijska poročila iz tedanjih časov obsegajo neverjetno veliko slučajev, ko so bili trgovci kaznovani zaradi takih prestopkov.

Stanovanjske razmere niso bile boljše kakor prehrana. Marsikatero hišo so bile zanemarjene, okna razbita, dvorišča umazana in polna nesnage. Mnogo stanovanj je bilo

po kletih, prostori v njih so bili vlažni in kakor nalašč ustvarjeni, da so si stanovalci nakopali bolezen. Zelo udomačena je bila navada, da so delavci stanovali v hišah tovarnarjev; seveda so bili potem od njih še bolj odvisni.

Vse to kaže, kako strašno slabo so živeli delavci. Lačni otroci so se potikali po ulicah, njihovi stariši so pa zbirali krompirjeve olupke za bedno hrano. Ubožnice so bile polne starih in slabotnih ljudi in zane-marjenih otrok.

Razumljivo je bilo, da so se delavci v takih razmerah radi oprijemali vsakega načrta, ki jim je obetal rešitev iz tega strahovitega položaja. Vsakdo, ki je v stiski, si skuša pomagati. Ravno na Angleškem je moralo priti do prvih delavskih konsumnih zadrug. Pomembne iznajdbe (kakor parnega stroja in železnic) so vedle do tega, da se je tu ustvaril v masah delavski proletarijat. Z nastankom delavskega proletarijata pa je v ozki zvezi nastanek konsumentkega gibanja. Čim večja stiska, tem večji napor za rešitev. In gospodarske stiske je bilo v tistih časih na Angleškem več kot dovolj.

Posebno v grofiji Lancashire, kamor spada tudi Rochdale, so na mnogovrstne načine poskušali izboljšati socialni položaj. Lancashire je bila močna trdnjava strokovnih zvez, pomožnih blagajn, bolniških in pogrebnih društev, občinskih dobrodelnih naprav in verskih ustanov. V vseh teh društvih so člani sami odločali v upravi. Tako so bili pripravljeni za samostojno vodstvo zadrug.

Oglejmo si še na kratko, kakšne so bile politične in socialne struje ob tem času med angleškim delavstvom.

Delavski in srednji meščanski stan sta se dolgo borila ramo ob rami za doseg političnih pravic. Skupnega nasprotnika so imeli v plemstvu, ki je uživalo velike privilegije. Parlamentarna reforma l. 1832 je bila

prinesla srednjemu stanu nekatere politične pravice, dočim je delavstvo ostalo še naprej brez njih. To je bil vzrok, da sta se malo-meščanski stan in delavstvo ločila in da se je med delavstvom pojavila struja t. zv. kartistov. Ime je ta struja dobila od svojega programa, ki so ga imenovali „karta“. V svojem programu so zahtevali: 1. splošno volilno pravico; 2. enako volilno pravico brez obzira na posest; 3. dijete za poslance; 4. enake volilne okraje; 5. vsakoletne volitve v parlament; 6. tajne volitve.

Dandanes bi take zahteve ne pomenjale bogve kaj posebnega, za tiste čase pa so bile že prav radikalne.

Kartisti so pošiljali parlamentu svoje peticije v celih masah. Ko to ni nič izdalo, so se oprijeli sile in večkrat je prišlo do revolucionarnih ustaj. Njihov voditelj Connor je nastopal proti vsakemu prizadevanju, ki je imelo za cilj v mejah obstoječega reda dvigniti delavstvo gospodarsko, moralno in duhovno, ker bi to utegnilo zadrževati revolucionarno razpoloženje in odločnost delavcev. Leta 1842 je v Rochalu nastal velik štrajk kartistov. Ker je parlament zopet odklonil njihove zahteve, so sklenili opustiti delo za toliko časa, da bi njihova „karta“ postala zakon. V kratkem času je v Manchestru in 50 milj v okolici (torej tudi v Rochdalu) počivalo vse delo. Toda štrajk se je kmalu ponesrečil, ker se mu niso pridružili delavci iz drugih krajev. V početku zelo živahno gibanje kartistov je nato začelo pojemati. Kartisti so bili pristaši razrednega boja. Njihov cilj je bil, doseči politično moč in potem s pomočjo političnih sredstev izpolniti voljo delavstva.

Vzporedno s strujo kartistov je nastopala druga struja delavcev, ki so se imenovali „socialistični asocialisti“ ali kratko asocialisti. Bili so to pristaši znanega Roberta Owena, ki je hotel preroditi človeško družbo

s tem, da je snoval nekake komunistične občine, ki naj bi zadostovale vsem potrebam njihovih članov in se vzdrževale z lastnim delom. Vsi Owenovi načrti doma na Angleškem in v Ameriki so se bili ponesrečili. Toda osnovna misel njegovega programa, asociacija, skupno delo, je bila ostala živa. Njegovi učenci in nasledniki so jo skušali uresničiti v produktivnih zadrugah, v mirnem skupnem delu. Kakor se vidi so asocialisti ubrali drugo pot kakor kartisti. Bili so bolj dalekovidni in so se posluževali praktičnih miroljubnih sredstev proti vladajoči stiski.

Pristaši te struje so bili, ki so ustanovili rochdalsko zadruho in tako postali pionirji modernega združnega gibanja. Ko je gibanje kartistov začelo pojemati, so se mnogi njihovi privrženci pridružili asocialistom in postali dobri zadrugarji.

Prezreti ne smemo še nekega drugega gibanja, katerega pristaši so bili znani pod imenom „krščanski socialisti“, ki so imeli veli vpliv na potek zadružnega pokreta. Od njih je izhajalo veliko gibanje, kateremu je bila osnovna misel, zanesti krščanstvo v gospodarsko življenje, ki naj bi se spravilo v sklad z načeli krščanstva. Gospodarsko življenje, kakršno je obstojalo v tedanjih časih, je bilo po njihovem naziranju nekrščansko. Krščanstvo da je razširjeno po cerkvah in šolah, ustavi pa se pred delavnico in tovarno. Odrešitev so krščanski socialisti videli v zadruhi, v kateri naj se združita medsebojna pomoč in krščanska ljubezen.

Nasproti kartistom so zavzemali sledeče stališče: Vaše geslo je svoboda, enakost, bratstvo. To geslo sprejememo tudi mi. Te besede niso samo političen nauk; te besede pomenjajo blagoslovljena, od Boga odrejena dejstva. Toda kakor je poleg globokih resnic dobiti vedno tudi karikature, tako je poleg svobode, enakosti in bratstva, kakor jih je

razglasil sam Bog, najti karikature, ki jih razglašajo ljudje. Tudi vaša gesla niso nič drugega nego karikatura. Pod svobodo ne razumete nič drugega kakor da ne sme obstojati nobena omejitev. Prava svoboda pa obstoji v tem, da človek kar najbolj razvije svoje zmožnosti in da podvrže svoje živalske nagone pod človeško dostojanstvo. Enakost umevate tako, da se vsi ljudje potisnjenjo na enako stopnjo, kar bi pa bila najbolj groba neenakost. Enakosti tudi ne boste nikoli dosegli, dokler smatrate gmotno posest za najbolj zaželeno dobrino. Resnična enakost obstoji v enakem razmerju vsakogar do Boga in v tem, da ima vsakdo enako možnost, razvijati svoje posebne sposobnosti in izpolnjevati svoje posebne naloge. Za bratstvo smatrate samo družbo onih, ki se združujejo na podlagi delovnega interesa. Toda doslej so se ponesrečili vsi poizkusi oživotvoriti bratstvo na tak način, da so se združevali pripadniki enega razreda na podlagi sebičnega skupnega interesa. Tudi je bratstvo na tej podlagi nemogoče, kajti bratstvo je možno le na podlagi vzajemnega čustvovanja in vzajemnega prizadevanja za dobrine, ki so vsem skupne.

Odpomoč proti zlu konkurence je po mnenju krščanskih socialistov najti v bratovski in krščanski osnovi zadruge. Zato so snovali delavske produktivne zadruge. Ko pa so se pojavile zadruge za organizirano nabavo življenjskih potrebščin in so te zadruge pokazale boljše uspehe, obrnili so svojo pozornost konsumnim društvom. Za podpiranje zadružnega gibanja so osnovali „družbo za pospeševanje delavskih asociacij“. Ta družba je dala zadružništvu važne pobude trajne vrednosti. Posebnih zaslug so si krščanski socialisti pridobili za ureditev in izpopolnitev zadružnega prava. Njihov pristaš, odvetnik E. V. Neale, je postal kasneje glavni tajnik angleške zadružne zveze

in je žrtvoval za združništvo ne samo svoje obile duševne sposobnosti, ampak tudi skoro vse svoje premoženje.

V javnost so stopili krščanski socialisti

potem, ko je bila rohdalska zadruga že osnovana. Na njeno ustanovitev torej niso imeli nobenega vpliva, pač pa so kasneje močno vplivali na njen razvoj. (Dalje prih.)

Dr. Basaj:

Uredba o zadrugah za kmetijski kredit.

Minister za poljedelstvo je 26. januarja izdal uredbo o novi organizaciji zadrug za kmetijski kredit. Mnogi so mislili, da zadeva ta uredba vse kreditne zadruge, ki se bavijo s kmetijskim kreditom, a to ne drži. Uredba zadeva samo posebno vrsto zadrug, takozvane zadruge za kmetijski kredit, ki so bile osnovane po zakonu o kmetijskem kreditu od 12. junija 1925. Posebej v dravski banovini se te vrste zadruge niso ustanjavljale z izjemo dveh neznatnih, ki sta pa bili včlanjeni pri Oblastni zadrugi v Zagrebu. Dasi se torej ta uredba ne tiče direktno naših kreditnih zadrug, pa smatramo vendar za potrebno, da podamo kratek pregled o organizaciji in namenu teh zadrug in o spremembah, ki so jih zakoni v teku časa uvajali.

I. Zakon o kmetijskem kreditu.

Že 12. junija 1925 je tedanja skupščina sprejela zakon o kmetijskem kreditu. Radi racionalnega oskrbovanja kmetovalcev s potrebnim kreditom se ustanavlja s tem zakonom ob državni podpori kmetijski kreditni organizem na zadružni podstavi, ki ga tvorijo **krajevne zadruge za kmetijski kredit**. Te so združene potem v **oblastne zadruge** za kmetijski kredit. Oblastne zadruge pa stojijo pod vrhovno upravo samostojne **direkcije za kmetijski kredit** v Beogradu.

Zadruge za kmetijski kredit so se torej snovale od zgoraj navzdol. Sredstva je dala na razpolago država. Organizacija lokalnih

zadrug, kakor tudi njih združevanje v oblastne zadruge in v direkcijo je bilo z zakonom točno predpisano.

II. Ustanovitev Privilegirane agrarne banke.

Zadruge za kmetijski kredit z direkcijo za kmetijski kredit na čelu so delale in se širile, kolikor je pač bilo na razpolago sredstev za kmetijske kredite od direkcije.

Marsikje so pa napačno razumevali namen teh zadrug in so smatrali, da so že izvršili svojo nalogo, ko so razdelili v posojila denar, ki ga je dala potom oblastne zadruge na razpolago direkcija. Sredstva so bila v primeri z veliko nalogo tudi premajhna.

Zato je bila z zakonom od 16. aprila 1929 odrejena **ustanovitev Privilegirane agrarne banke**, ki naj bi v obliki delniške glavnice zbrala znatna sredstva z namenom, da podpira z zadostnim kreditom kmetijstvo in gospodarstvo kmetovalcev v obče.

Predvideno je bilo, da država prevzame za 120.000.000 Din delnic. Seveda pa je država delnice vplačala s tem, kar je imela terjati, oziroma kar je dala na razpolago direkciji za kmetijski kredit. Tako je mesto direkcije za kmetijski kredit stopila Agrarna banka in je ona postala upnik za ves državni denar, ki ga je bila direkcija za kmetijski kredit razdelila oblastnim zadrugam za kreditiranje krajevnih zadrug. Z zakonom o Agrarni banki je bila torej ukinjena di-

rekcija za kmetijski kredit. Vse njene posle kakor tudi vsa aktiva in pasiva direkcije pa je prevzela Agrarna banka.

Zakon o kmetijskem kreditu, kolikor se nanašajo njegove določbe na krajevne zadruge in na oblastne zadruge, je ostal v veljavi. Minister za poljedelstvo pa je bil pooblaščen, da z uredbo prilagodi vse ostale določbe zakona o kmetijskem kreditu določbam zakona o Agrarni banki.

III. Končna izvršitev pooblastila.

Šele 26. januarja 1933, torej po več kot tri in pol letih se je poslužil minister pooblastila in je predpisal z uredbo novo organizacijo zadružništva za kmetijski kredit. Predvsem Agrarna banka ni mogla oblastnim zadrugam za kmetijski kredit nuditi to, kar jim je poprej nudila direkcija. Oblastne zadruge so bile v težavi, kako pokriti režijo, ker majhna obrestna diferenca za pokritje režij ni zadostovala, posebnih prispevkov za režije pa jim Agrarna banka ni več dajala.

Mesto oblastnih banovinske zadruge.

Nova organizacija zadružništva za kmetijski kredit predvsem računa z novo razdelitvijo države na banovine. Zato se namesto oblastnih zadrug osnujejo po uredbi **banovinske zadruge**, katerih teritorij se ujema s teritorijem jedne ali več banovin. Uredba predvideva 5 banovinskih zadrug. Za tri banovine: savsko, vrbasko in dravsko predvidena je samo ena banovinska zadruga za kmetijski kredit.

Mesto direkcije državna zveza za kmetijski kredit.

Banovinske zadruge za kmetijski kredit pa se po uredbi združijo v **državno zvezo za kmetijski kredit**, ki torej prevzema gotove funkcije bivše direkcije za kmetijski kredit.

Državna zveza dobiva od ministrstva za poljedelstvo posebno dotacijo in sicer iz fonda, v katerega se steka dividenda onih akcij Agrarne banke, ki so v rokah države in razredne loterije. Ker je imela po zakonu o Agrarni banki država podpisati za 120 milijonov dinarjev delnic, razredna loterija pa 20 milijonov, bo ta fond dobival dividendo za približno 140.000.000 Din nominala delnic Agrarne banke.

Z uredbo je tudi še predviden drug vir dohodkov za fond, iz katerega se podpira zadružništvo za kmetijski kredit. Agrarna banka mora namreč izročiti državni zvezi za poljedelski kredit tudi vso **maso „Osrednje državne pozajmlonice v likvidaciji“**. Koliko znaša to premoženje nam ni znano.

IV. Kako se uporablja ta fond?

Istočasno je minister za poljedelstvo tudi prepisal poseben pravilnik, kako se ima uporabljati fond za podpiranje zadružništva in zniževanje obrestne mere, ki se nahaja pri Agrarni banki. Določa se:

a) Agrarna banka bo izplačevala vsako leto državni Zvezi za kmetijski kredit ono dividendo, ki odpada na delnice države ali razredne loterije.

b) Državna zveza more polovico te dividende uporabiti za svoje režije in za režije banovinskih zadrug za kmetijski kredit po proračunih, ki jih odobrava minister za poljedelstvo. Druga polovica dividende pa tvori fond, iz katerega se bodo potom banovinskih zadrug dajala posojila naprednim kmetom, kakor tudi posojila proizvodnim zadrugam.

c) Kolikor pa se je dosedaj nabralo pri Agrarni banki denarja iz dividende delnic, ki so v rokah države ali razredne loterije, ga ima Agrarna banka izročiti tekom enega meseca po uveljavljenju uredbe državni zvezi za poljedelski kredit.

V. Stanje zadrug za poljedel. kredit.

Zadruga za poljedelski kredit so se od leta 1925 pa do danes t. j. tekom 7 let razvile tako, da vsaj po številu zadrug in zadrugarjev predstavljajo že močno organizacijo. Seveda pa zadruga za kmetijski kredit niso razširjene po vsej državi, temveč bolj na gotovih področjih. Tako so se v južni Srbiji te zadruga ustanovljale v velikem številu, nasprotno pa zelo malo v pokrajinah, v katerih je bilo dobro razvito svobodno združništvo. Kot smo že omenili, sta bili na področju dravske banovine ustanovljeni samo dve zadrugi za kmetijski kredit.

Stanje v števikah.

V sedmih oblastnih zadrugah je organiziranih 1479 krajevnih zadrug za kmetijski kredit. Vse te zadruga skupno imajo 108.405 članov. Vse oblastne zadruga so dale krajevnim zadrugam 214,705.000 Din kredita. Seveda pa je tu takoj pripomniti, da so ta sredstva po ogromni večini dobile te zadruga od Direkcije za kmetijski kredit, od-

nosno od Agrarne banke in sicer nič manj kot 198 204.000 —. Hranilnih vlog so namreč zadruga za kmetijski kredit zbrale le za 20,952.000 —. Deležev od svojih članov pa 15,826.000 —.

Privilegiji.

Seveda ne smemo pozabiti, da imajo te vrste zadruga tudi zelo velike privilegije. Imajo poštinsko prostost, ki je bila svobodnemu združništvu vzeta. Predmeti, ki so nabavljeni za denar iz posojil zadruga za kmetijski kredit, se ne morejo rubiti, dokler posojilo pri zadrugi ni plačano. Vsi privilegiji državne hipotekarne banke, ki se tičejo pospešenega postopka pri razsodbah in izvršbah, veljajo tudi za zadruga za kmetijski kredit. Zadruga za kmetijski kredit so oproščene vseh taks pri zavarovanju terjatev in pri sporih pred sodišči itd., itd.

Upajmo, da bodo zadruga s svojim delom in z uspehi upravičile velike žrtve, ki jih je država doprinesla in velike privilegije, ki jih je zakon dal zadrugam za kmetijski kredit.

Smernice za podeljevanje podpor iz banovinskih sredstev.

Banska uprava dravske banovine je sestavila smernice, po katerih bo podeljevala podpore in pomoč iz banovinskih sredstev kmetijskim gospodarskim zadrugam in organizacijam. Te smernice obsegajo tudi navodila, kako morajo biti sestavljene dotične prošnje. Spis je datiran z dne 6. februarja 1933.

Podpore se bodo dajale iz razpoložljivih sredstev banovinskega proračuna (poglavje za kmetijstvo).

V poštev prihajajo od zadruga samo tiste, ki imajo značaj kmetijsko-gospodarske (kmetijsko-proizvajalne) zadruga. V takih zadrugah mora biti najmanj tri četrtine takih

članov, ki se osebno sami pečajo z obdelavo zemlje s pomočjo svoje družine ali tujih oseb in se zadruga sama peča s posli, s katerimi se pospešuje kmetijsko gospodarstvo. Izključene so od podpor kreditne zadruga, stavbne in konsumne zadruga in zadruga za zavarovanje živine ali kmetijskih pridelkov. Tudi se po teh smernicah ne obravnavajo prošnje za prispevke k raznim manjšim nabavkam in napravam, ako možnost najvišje podpore ne presega zneska 2000 Din.

Prošnje je vlagati samo preko sreskih načelstev. Neposredno na bansko upravo je vlagati samo prošnje tistih zadruga, katerih delokrog obsega več srezov.

Opremljene morajo biti prošnje s sledečimi podatki, odnosno prilogi:

1. Izčrpna utemeljitev prošnje s podrobnim opisom nameravanih del ali nabav. Priložiti je proračun in načrte. Podrobno je navesti, ali in koliko člani sami prispevajo za kritje potreb, navedenih v prošnji, koliko prispeva v [svrhu prošnje občina, občinski odbor, sreski kmetijski odbor in drugi činitelji. Navesti je, ali je zadruga na te strani vložila prošnjo in če ni, zakaj da tega ni storila. (Priloge.)

2. Podatki o gospodarski utemeljenosti zadruga in o izgledih na uspešen gospodarski razvoj zadruga. Ukrepi zadruga v svrhu svojega gospodarskega ojačanja (odpis deležev, posojilo, jamstvo članov, pomnožitev števila članov, zvišanje deležev itd.). Navedbe, koliko in zakaj obstoji nevarnost likvidacije ali konkurza zadruga.

3. Višina deležev, znesek vplačanih deležev, jamstvo za neplačane deleže. Najvišje število deležev pri enem članu.

Priložiti je en izvod pravil, ki so bila v veljavi ob času vložitve prošnje. (Priloga.)

4. Seznam članov načelstva in nadzorstva z navedbo poklica, navedba najvišjega števila članov, ki ga je zadruga imela od ustanovitve, odnosno v zadnjih treh letih. (Priloga.)

5. Zadnji letni računski zaključek in račun izgube in dobička in po možnosti poskusni računski zaključek za mesece tekočega leta. (Priloge.) To pa ne velja za zadruga, ki še niso stare nad leto dni.

6. Revizijsko poročilo revizijske zveze, katero pa ne sme biti starejše kakor 6 mesecev.

Priložiti je treba tudi izjavo revizijske zveze, ki obrazloži utemeljenost prošnje in izrecno potrdi, da je zadruga njena članica in da je pravilno registrirana. (Priloge.)

Navedbe o dotlej prejetih podporah iz javnih sredstev in navedbe o načinu uporabe.

8. Navedbe o strokovnem vodstvu zadruga in ali ima zadruga dovolj članov. (Navedbe, ali ima n. pr. dovoljno količino mleka, ali ima sposobnega kletarja, kako je urejeno vnovčevanje pridelkov).

9. Navedbe, v katerih slučajih in iz katerih razlogov je zadruga odklonila sprejem prijavljenih oseb v zadnjih dveh letih.

10. Izjava, da so izpolnjeni pogoji čl. 16 teh smernic. V § 16. je določeno: „Pri podeljevanju subvencij se bo v prvi vrsti uvaževalo tiste zadruga, katerim iz istih razlogov, navedenih v prošnji, priznavajo subvencije tudi lokalni činitelji (občine, obč. kmet. odbori, sreski kmetijski odbori itd.) in pa zadruga, pri katerih člani sami prevzamejo za konkretne (v prošnji označene) potrebe zadruga primerno jamstvo kot poroki in plačniki ali na kak drug način v prvi vrsti sami uvažujejo razloge konkretne prošnje. Prednostno pravico imajo tudi zadruga, katere so bile ustanovljene ob sodelovanju in po pristanku banske uprave ali pristojne zveze.

Ako obstoje v kraju sorodne zadruga, banske uprava ne bo uvaževala prošenj, dokler se te zadruga ne združijo v eno zadruga z istimi cilji, ako je sresko načelstvo to zahtevo stavilo, odnosno jo stavi banska uprava ali jo priporoča pristojna zveza.

11. Izjava, da bo zadruga priznana podpora knjižila kot prispevek banske uprave in da bo dotični znesek v slučaju likvidacije, ako bi nastopila v 3 letih (odnosno v roku, ki ga določi banska uprava), vrnila banski upravi ali po naročilu banske uprave predkazala kaki drugi zadrugi ali društvu.

12. Izjava, da bo zadruga vsako leto predkazala 2 % čistega dobička v poseben rezervni fond, ki ima po sklepu načelstva

služiti izključno za strokovno izobrazbo združnih delavcev v združnih šolah, tečajih itd.

13. Izjavo zadruga, da priznana subvencija nemudoma vrne, ako bi banska uprava ugotovila, da navedbe v prošnji ne odgovarjajo dejanskemu stanju ali da je bila podpora porabljena za druge namene, kakor je bilo v prošnji navedeno.

14. Lastnoročni podpisi in naslovi oseb, ki prevzamejo osebno jamstvo za obveznost po točki 11 in 13.

Višino subvencije priznava banska uprava po prostem prevdarku. Višina je poleg izkazane potrebe odvisna od večjega števila članov, od višine in efektivno vplačanih deležev, od obavljenega denarnega in blagovnega prometa in podobno. Kadarkoli je z ozirom na potrebo zadruga mogoče, se bo subvencija priznavala načeloma le v naravi ali v obliki brezobrestnih posojil pod pogoji, ki se določijo v rešitvi prošnje.

Posojila vodi v evidenci in jih izterjuje Hranilnica dravske banovine.

Znesek subvencije mora biti v knjigah izrecno označen in to tudi tedaj, ako bi bila podpora dana v naravi.

Podpora se priznava navadno le zadrugam, pri katerih znašajo vplačani deleži najmanj polovico investicij in ustanovnih stroškov, tako da tvorijo vplačani deleži glavno podlago podjetja. Ako so deleži manjši, je treba to okolnost posebej utemeljiti.

Tudi mora biti dve tretjini deležev ali vsaj obrokov dejansko vplačanih ali primerno zajamčenih. Število članov mora v preteklem letu znašati najmanj 75 % najvišjega stanja

članstva od ustanovitve zadruga. V nasprotnem slučaju je v prošnji utemeljiti, zakaj je število članov padlo in kaj misli zadruga ukreniti, da se število članov zopet dvigne.

Nadaljni pogoj za priznanje podpore je, da ima zadruga po pravilih vpeljan rezervni sklad in da ga v smislu pravil tudi dejansko dotira. Izstopivši člani ne smejo imeti pravice do rezervnega sklada. Načelstvo zadruga mora sestojati iz članov po poklicu, izvzemši slučaje, ako so v načelstvu osebe izven poklica zato, da po svoji večji izobrazbi nudijo zadrugi potrebno pomoč. V načelstvu ne smejo biti osebe, ki se obrtoma pečajo s posli zadruga.

Zadruga mora poleg tega izpolnjevati pogoje pod 7. točko čl. 76. zakona o neposrednih davkih, t. j. ne sme razdeljevati dobička, ne sme dajati članom načelstva in nadzorstva tantijem in ne sme nikakor in nikoli svojih rezerv razdeliti med svoje združnike.

Vsak član mora imeti glasovalno pravico na občnem zboru, toda za več deležev ne več kakor 5 glasov. Izvrševanje glasovalne pravice mora biti osebno; ako pa je po pravilih dopustno glasovanje po zastopnikih, potem en zastopnik ne sme imeti več kakor 10 glasov, mora imeti pismeno pooblastilo zastopanega združnika in mora biti član zadruga.

O tem, da naj zadruga vloži prošnjo za podporo, mora soglasno sklepati načelstvo. Dotično točko zapisnika je priložiti prošnji v prepisu, ki ga overi zadruga sama.

Po pravilih mora biti predviden poseben nadzorni odbor (nadzorstvo).

Dr. Vlado Valenčič:

Nov načrt za ureditev izplačevanja vlog.

Predsednik zveze denarnih zavodov Jugoslavije Dr. Vlada Marković je priobčil v belgrajskem „Vremenu“ članek, v katerem razpravlja o načinu, kako bi se bankam omogočilo likvidiranje vlog in tudi ostalih dolgov. Sedenja zaščita po čl. 5 zakona o zaščiti kmetov kakor tudi uredba od 26. decembra pr. l., o kateri je bil govor v zadnji številki Narodnega gospodarja, tega namena ne dosegata. Zato smatra Dr. Marković potrebno, da bi se to vprašanje uredilo z novo uredbo in sicer predvideva 2 možnosti. Prva možnost bi bila ta, da banke povišajo svojo delniško glavnico (prišla bi torej ta uredba v pošteve le za delniške družbe), delnice pa bi prevzeli njeni vlagatelji in drugi upniki v plačilo svojih terjatev, po vrednosti, ki bi jo bilo treba še določiti.

Drug načrt pa gre za tem, da bi banke izročile svojim upnikom v plačilo razna aktiva, n. pr. cedirale svoje terjatve, prepustile vrednostne papirje. Bankam naj bi dala uredba možnost, da likvidacijo vlog izvedejo na en ali drugi način.

Kakor izgledata oba načrta na prvi pogled enostavna in priporočljiva, je treba, če se le malo pomisli na praktično izvajanje, priznati, da sta nesprejemljiva in neizvedljiva za večino naših bank.

Izključeno je, da bi se našli vlagatelji in drugi upniki, ki bi bili pripravljeni, da svoj dosednji položaj upnikov zamenjajo s položajem delničarjev. Taka zamenjava pomeni poslabšanje v toliki meri, da bi mogel nanj pristati le upnik, ki je prepričan, da je njegova terjatev že itak izgubljena in bi vsled tega riskiral še zadnji poizkus. Treba je imeti pred očmi, da delničar riskira vloženi kapital in da delničarji pri sedanjih razmerah ne bi mogli imeti sigurnosti, da

se bo njihov kapital obrestoval. Tudi vprašanja, kako določiti vrednost delnic, ne bi bilo lahko rešiti, ker večina delnic na borzi več ne notira. Delnice mnogih denarnih zavodov so sedaj pod nominalno vrednostjo, zato tudi emisija novih delnic, ki ne morejo biti izdane pod to vrednostjo, že iz tega razloga ne bi bila mogoča.

Tudi drugi načrt, da bi banke svojim upnikom odstopile v plačilo dele svojih aktiv ni izvedljiv. Za upnike bi bilo sicer to bolj sprejemljivo, nesprejemljivo pa je za denarne zavode. Končni rezultat takega načina likvidacije dolgov bi bila popolna likvidacija denarnega zavoda. Tudi tu bi bile težave praktično zelo velike, kajti razdeliti aktiva na razne upnike, ne da bi bil eden na boljšem, drugi na slabšem, je toliko kot nemogoče. Težave bi bile tudi pri ocenjevanju vrednosti raznih aktiv in dvomimo, da bi mogli v tej točki priti obe stranki, banke in upniki, do soglasja.

Zdi se, da ima načrt pred očmi le par srpskih bank. To so banke z razmeroma visoko delniško glavnico, z velikim kreditom Narodne banke, eventuelno Poštne hranilnice in z malo vlogami. Pri teh bi bil način rešitve, ki sta predlagana mogoče izpeljiva, pri hrvatskih in slovenskih bankah pa ta rešitev ne pomeni nič drugega kot da bi se kaos še povečal.

Seveda je treba pri vsem tem vpoštovati tudi zakon o zaščiti kmeta in razne uredbe za zaščito dolžnikov, ki nikakor ne bi pospeševale izvršitev na drugem mestu omenjenega Markovičevega načrta. Aktiva bank obstoji povečini iz raznih terjatev t. j. iz posojil. Dolžniki so pa pri nas vsi zaščiteni ali na en ali na drug način. Kdor pa ni zaščiten, pa tudi ne more plačati. Za

upnike torej še daleč ne bi pomenilo končne rešitve, če jim banke prepustijo svoje dolžnike, kajti do likvidacije terjatev bo še dolga pot z mnogimi ovirami.

Ne vemo, če bo glas Dr. Markovića naletel na poslušna ušesa pri odločilnih faktorjih. Sodeč po raznih poiskusih, radi po-

manjkanja eksperimentov se res ne moremo pritoževati, kaj takega ni izključeno. Tisto, kar pa načrt hoče doseči, zadovoljivo rešitev krize naše denarne organizacije, ne bo dosegel, ker je kot smo pokazali izvedljiv le v zelo mali meri in za ozek krog denarnih zavodov.

Registracija kreditnih zadrug po obrtnem zakonu.

V 12. kosu Službenega lista z dne 11. januarja 1933 je objavljen razpis ministrstva za trgovino in industrijo glede registracije bank in zavarovalnic z dne 24. decembra 1932 II, št. 43879/u —. Razpis obsega navodila banskim upravam glede registracije bank in zavarovalnic po predpisih novega obrtnega zakona.

Ta razpis pa ne omenja samo bank in zavarovalnic, kakor bi se dalo sklepati po naslovu, ampak se nanaša tudi na javne hranilnice in na kreditne zadruge.

Glede kreditnih zadrug odreja razpis, da ni treba izdati novih dovolil (koncesij) tistim kreditnim zadrugam, ki se po tretjem odstavku § 1. obrtnega zakona ne smatrajo za obrtna podjetja ali so osnovane po zakonu o zemljoradniških (kmetijskih) zadrugah. Ostale kreditne zadruge morajo zaprositi za dovolilo (koncesijo). Dovolila izdajajo banske uprave, ko jih minister za trgovino in industrijo v to pooblasti.

Razpis ministrstva ni jasen.

V smislu tega razpisa se kreditne zadruge postavljajo v isto vrsto kakor podjetja, ki vrše po § 60 obrtnega zakona bančne, menjalske in zavarovalne posle. Ako pustimo menjalske in zavarovalne posle na stran, ker se zadruge z njimi vobče ne bavijo, preostanejo še bančni posli. Nastane vprašanje, kaj se razumeva pod izrazom bančni posli. O tem obrtni zakon molči in ne daje

nanj nobenega pojasnila. Pri tolmačenju bodo nastala velika nesoglasja in bomo prišli do zaključkov, ki ne bodo ne logični, ne konsekvantni in tudi ne porabni za prakso. Če se smatra sprejemanje hranilnih vlog in dovoljevanje posojil za bančne posle, potem bi morale vse kreditne zadruge prositi za dovolilo. Tretji odstavek § 1. obrtnega zakona pravi namreč, da so od predpisov obrtnega zakona pod določenimi pogoji izvzete nekatera zadruge le, kolikor obrtni zakon kaj drugega ne določa. Ravno glede bančnih poslov pa odreja zakon v § 60, da so to posli, ki so navezani na koncesijo (dovolilo). Torej bi po tem tolmačenju ne mogla biti izvzeta od predpisov obrtnega zakona nobena kreditna zadruga, če bi se sprejemanje hranilnih vlog in dovoljevanje posojil deklariralo za bančne posle. Navzlic temu pa gorenji razpis ministrstva govori o tem, da ni treba prositi za dovolilo onim kreditnim zadrugam, ki so izpolnile pogoje 3. odstavka § 1. obrtnega zakona.

V boljše umevanje navajamo tu še enkrat, da se po tretjem odstavku § 1. obrtnega zakona njegove odredbe ne uporabljajo za tiste gospodarske zadruge, ki 1) omejujejo svoje poslovanje na lastne člane, 2) ne razdeljujejo dobička, 3) ne dajejo članom načelstva in nadzorstva nobenih tantijem, 4) svojih rezerv nikoli ne smejo porazdeliti med zadružnike in 5) ki na deleže v obče

ne plačujejo obresti ali plačujejo kvečjemu obresti, ki ne presegajo 6 %.

Takih kreditnih zadrug je ogromna večina. Njim po gorenjem razpisu ministrstva za trgovino in industrijo ni treba prositi za dovolilo (koncesijo) in ni treba, da bi bile vpisane v obrtni register. Tiste kreditne zadruge, ki teh pogojev § 1, odst. 3, obrtnega

zakona ne izpolnjujejo, bi morale prositi za dovolilo pri banski upravi in bi se morale vpisati v obrtni register.

Zakon o zemljoradničkih (kmetijskih) zadrukah, ki ga omenja gorenji razpis, velja samo na teritoriju bivše Srbije. Pri nas torej ta zakon ne pride v poštev.

V. V.:

Naše žitno vprašanje v novi luči.

V zadnjem času so cene pšenice in moke znatno poskočile. Dočim je veljala pšenica koncem decembra 215—230 Din za 100 kg, moka pa 345—360 Din, stane sedaj pšenica Din 290—300, moka pa Din 450—465. Za Slovenijo, ki je glede produkcije žita pasivna dežela, in ga mora letno okrog 7000 vagonov uvažati, pomeni to zvišanje hudo breme, ki je toliko hujše v času naraščajoče brezposelnosti in splošnega padanja dohodkov.

Vzrok dviganja cen je pomanjkanje blaga na trgu. Letošnja žetev je bila v Jugoslaviji izredno slaba, ves naš pridelek pšenice je znašal 14 in pol milijonov stotov, dočim je prejšnje leto znašal 26·9 mil. stotov. Izgleda, da domači pridelek za konzum ne bo zadostoval. V našem časopisju je zato izšel predlog, da bi se dovolil uvoz pšenice, kar bi imelo za posledico, da bi cene padle in eventuelni špekulantje, ki pšenico držijo v pričakovanju še višjih cen, morali priti z njo na dan. Pripomniti moramo, da je cena pšenice proti ostalim državam zelo visoka in bi mi dobili n. pr. ameriško pšenico v Ljubljano po okrog 175—Din za 100 kg. Razlika proti našim cenam je torej prav znatna.

Da je moglo do tega priti je krivda na našem žitnem režimu. Monopol za uvoz žita ima po zakonu Privilegirana izvozna družba,

ta pa dosedaj še ni ničesar ukrenila za rešitev tega perečega vprašanja, pač pa je proti koncu lanskega leta pšenico še izvažala.

Pri gospodarskih razmerah, v katerih živi velika večina našega prebivalstva, so sedanja cena pšenice socialno največja krivica, zato jih gospodarska politika države ne bi smela trpeti. Edino sredstvo, ki more takoj in uspešno pomagati je uvoz pšenice, vsled tega ne bi smelo biti nikogar, ki bi proti temu nastopal. Kajti treba je ugotoviti, da kmet — producent pšenice nima od sedanjih visokih cen ničesar. Kmetje so pšenico prodali že v jeseni, vsaj po večini, zato imajo ves dobiček od sedanjih cen trgovci. Pa tudi, če bi ves dobiček visokih cen imeli kmetje tega ne bi bilo mogoče zagovarjati, ker se na drugi strani kmetje v pasivnih krajih in delavstvo najbolj občutno prizadeti pri najvažnejši izmed življenskih potrebščin. Življenski standard našega prebivalstva je že itak nizek in poslabšan z znižanjem plač in delavskih mezd. Na noben način ni opravičljivo, da bi se poslabšal še na ta način.

Ta pojav visokih cen in pomanjkanja pšenice na trgu dokazuje, da z našim načinom reševanja žitnega vprašanja ni vse v redu. Ko je bil pred leti upeljan monopol v trgovini z žitom, so bili nekateri, ki so pričakovali, da bo monopol zasigural pro-

ducentu zadovoljive cene in da bo s tem rešeno to pereče vprašanje. Žitni monopol je doživel polom, čigar stroške so morali plačati konzumenti in davkoplačevalci. Monopol v notranji trgovini je bil nato ukinjen, ostalo pa je pri tem, da uvoz še ni prost in seveda je vsled tega naš notranji trg od svetovnega neodvisen in gre svojo pot. Ni mamo ničesar proti temu, nasprotno, smatramo, da je celo potrebno ščititi domačega producenta pred tujim, vendar je način našega žitnega režima tak, da od konzumentov zahteva prevelikih žrtev, zato se z njim ne bodo nikoli spoprijaznili. To pa toliko manj, ker je jasno, da gre velik del teh žrtev, tako je bilo tudi za časa monopola notranje trgovine, ne v korist kmeta konzumenta, ampak v korist trgovcev in pa raznih špekulantov.

Dolžnost Privilegirane izvozne družbe, ki je državna institucija bi bila, da ščiti kolikor mogoče enakomerno vse, producente in konzumente. V sedanjem položaju bi zato morala skrbeti, da cena ne bi prestopila maksimalne cene, ki naj bi se določila. Ta pa bi morala biti znatno nižja kot je sedaj, ko je skoraj dvakrat tolika kot pa tista, na podlagi katere je Privilegirana izvozna družba plačevala pšenico l. 1931. Kajti, če se je takrat smatrala cena od Din 160 za 100 kg, kot tista, ki bi jo bilo treba producentu zagurati, sedaj ni razloga, da bi morala veljati sedanje cene, ker produkcijski stroški od takrat gotovo niso narasli.

Značilno pa je, da se je žitno vprašanje pojavilo v tej obliki v Jugoslaviji, ki se vendar smatra kot agrarna država. Medtem ko sta industrijski ali vsaj pretežno industrijski državi kot Nemčija in Francija tako dvignili produkcijo žita, da ne krijeta samo domačega konzuma, ampak imata celo višek

za izvoz, bo morala agrarna Jugoslavija, če naj krije svoje potrebe in naj ne pusti ljudi stradati kruha pšenico uvažati. To nam dokazuje, da naša politika ni bila pravilna. Dočim vidimo, da v drugih državah sistematično dvigajo produkcijo in postajajo od inozemskega uvoza neodvisni nismo mogli doseči niti toliko, da bi si na vsak način ohranili produkcijo na tisti višini, da bi bile krite lastne potrebe. Vso primitivnost našega kmetijstva osvetljuje dejstvo, da pri nas produkcija raste in pada, kakor nanese slučaj. Izgovarjamo se seveda na vremenske prilike, kakor da bi bile te merodajne samo za nas.

Zdi se nam, da bi naša agrarna politika morala tudi temu vprašanju, in sicer v prvi vrsti, posvetiti svojo pozornost. Še le ko bi tu uspela, bi bila dana možnost, da vodi primerno politiko cen z reguliranjem izvoza. Nesmiselno pa je vso politiko reguliranja cen bazirati na izvoz, ko pa pridejo leta, ko ne pridelamo toliko žita, da bi ga mogli izvažati, ampak smo prisiljeni, da ga celo uvažamo.

Za bodoče so izgledi glede izvoza še slabši, kot pa je bilo zadnja leta radi zaščitne agrarne politike držav, ki so svojčas pšenico uvažale. Žitni producenti bodo navezani predvsem na domač trg, glede katerega je treba imeti pred očmi, da ne more prenesti previsokih cen.

Rešitev žitnega vprašanja je sedaj bolj nujna kot pa je bila kdaj prej. Dosedanji način rešitve ni bil drugega kot ponesrečen poizkus. Tak pa je moral postati, ker je hotel na eni strani le enostransko ščititi producenta, tega svojega namena sicer ni dosegel; na drugi strani pa je prepuščal produkcijo samo popolnoma vplivu slučaja.

Iz našega združništva.

Ljudska hranilnica in posojilnica na Vačah je 2. februarja obhajala slovesnost 25-letnice. Zjutraj je bila sveta maša za ranjke člane zadruga in zlasti prve člane načelstva. Po maši je sedanji poslevodeči podnačelnik Tit Strmljan, ki je v načelstvu zadruga od njenega početka, otvoril zborovanje in v svojem govoru orisal ustanovitev zadruga ter njeno zgodovino. Nato je načelstveni ravnatelj Zdruga zveze g. Gabrovšek govoril o zgodovini kreditnega združništva in o sedanji denarni krizi. Zborovanje, ki se je vršilo v hiši posojilnice, katera stoji na najlepši točki starodavnih Vač, je bilo zelo dobro obiskano. Pokazalo je lepo slogo članov in veliko razumevanje za zadrugo tudi v sedanjih težkih časih.

Gospodarstvo.

Uredba o posredovalnem postopku tvori še vedno predmet raznih debat. Takoj ko je prvič stopila v življenje, so se pokazale tehnične pomanjkljivosti te uredbe. Nastalo je vprašanje, na katere dolžnike se uredba sploh nanaša. Po besedilu so izključeni od zaščite po tej uredbi vsi tisti dolžniki, ki spadajo pod zaščito zakona ali pa pod zaščito kakšne druge uredbe. Glede ostalih dolžnikov pa so bili nekateri mnjenja, da hoče uredba ščititi le dolžnike, ki se gospodarsko udeležujejo, dočim so bili drugi mnjenja, da se morejo uredbe poslužiti vsi dolžniki, ki še niso zaščiteni na en ali drug način. Zadeva je bila že pred apelacijskim sodiščem, ki je pa izdalo razsodbo, da se te uredbe lahko poslužujejo tudi dolžniki, ki se ne udeležujejo v gospodarskem življenju, n. pr. zdravniki, advokati itd. Kot poročajo časopisi, sodišča dobivajo precej takih predlogov za posredovalni postopek in izgleda, da bo to prav priljubljen način,

da dolžniki zavlečejo plačilo svojih obveznosti, ko nimajo več drugih možnosti, za tri mesece. Mislimo, da se bo praktična neuporabnost te uredbe za gospodarsko življenje kaj kmalu pokazala.

Padec vlog pri naših denarnih zavodih. Vsled stalnega dviganja so se vloge pri denarnih zavodih znato znižale zlasti pri bankah. Od 1. aprila 1931, ko so vloge na hranilne knjižice in tekoče račune znašale pri slovenskih bankah Din 1.705,5 mil. tedaj so začele vloge padati, pa do 1. decembra 1932 so padle za 723,3 mil., kar pomeni v odstotkih padec za 42%. Zanimivo je, da so vloge na hranilne knjižice sorazmerno manj padle kot pa vloge na tekočih računih. Vloge na knjižice so se znižale za 38%, vloge tekočih računov pa skoraj za 48%. Pri slovenskih regulativnih posojilnicah so hranilne vloge od 1. aprila 1931 do 1. decembra 1932 padle od Din 1.203,1 mil. na 1.141,3 mil., v odstotkih znaša ta padec le 5% in je torej minimalen. Hranilnice so torej v tem pred bankami na boljšem. Vzrok je deloma ta, da imajo vlagatelje, ki niso toliko dvigali, v veliki meri pa tudi ta, ker so morale bolj omejevati izplačila. Glede zadrug zaenkrat še ni podatkov, statistika poslovanja pa bo najbrže pokazala, da so vloge tudi v posojilnicah znatno padle.

Nemčija — izvoznik žita. Nemčija je industrijska država, v kateri pa je seveda kmetijstvo vedno zavzemalo močno pozicijo. Vsled pomoči, ki mu jo je nudila država, je kmetijstvo svoj položaj še izboljšalo in dvignilo produkcijo v skoro vseh svojih panogah. Tudi produkcija žita je zelo narasla in sicer je skupna množina v letu 1932 pridelane pšenice, ječmena, rži in ovsu znašala 23.231 mil. ton, kar je 3,9 mil. ton več kot leta 1930 in 3,1 več kot leta 1931. Dočim je pa morala Nemčija v letu 1931 uvoziti skupno za 2,5 mil. ton žita, ga ima sedaj

več kot ga pa potrebuje in ga more zato izvažati. Sicer ne moremo pričakovati, da se bo Nemčiji posrečilo še znatno zvišati površino obdelano z žitom, toda ker se po mnenju merodajnih krogov v Nemčiji zvišanje konzuma ne more pričakovati, bo Nemčija, če bo ohranila sedanjo produkcijo, mogla nastopati kot izvoznik na svetovnem trgu. Letos je bila Nemčija sploh največji izvoznik žita v Evropi, ker je vsled slabe letine izvoz iz naše države in Rumunije izostal oziroma ostal neznaten. Množina žita, ki jo Nemčija more vreči na trg, je prav znatna, saj bi znašala skoraj polovico vse naše letošnje produkcije pšenice, katero smo pridelali pol drugi milijon ton. Ker tudi druge države vsled pospeševanja svoje kmetijske produkcije postajajo od uvoza vedno manj odvisne, oziroma začenjajo že same izvažati, se čisto agrarnim državam v tem oziru ne obeta dobra bodočnost.

Zakonodaja.

Članstvo zadrug v prisilnih trgovskih in obrtnih združbah. Glavni zadrugi savez v Beogradu nam sporoča, da so ga od raznih strani obvestili, da pritiskajo trgovske in obrtne zbornice in združbe trgovcev na zadruge, da morajo pristopiti v članstvo njihovih prisilnih združb, ki so se sedaj osnovali ali se še snujejo na podlagi obrtnega zakona od 5. novembra 1931.

Obrtni zakon odreja v § 355, katera podjetja morajo in katera morejo pristopiti v članstvo prisilnih obrtnih in trgovskih združb. Med zadrugami razlikuje obrtni zakon dve vrsti: a) take, ki po § 1, odstavek tretji, ne spadajo pod predpise obrtnega zakona, b) take, ki so podvržene odredbam obrtnega zakona. Pod obrtni zakon ne spadajo tiste zadruge, ki 1.) omejujejo svoje poslovanje na lastne člane, 2.) ne raz-

deljujejo dobička, 3.) ne dajejo članom upravnega in nadzorstvenega odbora tantijem, 4.) svojih rezerv ne smejo porazdeliti med zadržnike, 5.) na deleže vobče ne plačujejo obresti ali plačujejo kvečjemu do 6%. Te zadruge torej niso primorane vstopiti v članstvo prisilne trgovske ali obrtne združbe. Ostale zadruge, ki izvršujejo kako obrt ali trgovski posel, pa navedenih pogojev ne izpolnjujejo, bodo morale pristopiti omenjenim prisilnim trgovskim ali obrtnim združbam, ako bi svojega poslovanja in svojih pravil ne prilagodile ravnokar naštetim zakonskim pogojem.

Literatura.

Predniki dr. Jan. Ev. Kreka. Pravkar je izšla rodoslovna in krajevno zgodovinska monografija „Selški predniki dr. Janeza Ev. Kreka“, ki jo je napisal hon. univ. prof. dr. Rudolf Andrejka. Razprava prikazuje predvsem tristoletni zgodovinski razvoj Krekove kmetije v Dolenji vasi pri Selcih na Gorenjskem in njenih gospodarjev, opisuje pa tudi razvoj onih kmetijskih rodov, ki so prihajali v pravnem, socialnem ali rodbinskem pogledu v ožje stike s Kreki v Selški dolini. V delovanju in nehanju teh rodov, njih razplojevanju in ugašanju, njih gmotnemu povzdigu in padanju se odražajo razvojne stopnje socialne zgodovine našega kmetijskega stanu v preteklih stoletjih. Celoletno je zbiral pisatelj gradivo iz arhivalnih virov, ki jih našteva in opisuje na strani 3—4, da je mogel podati to razvojno zgodovino enega naših najstarejših kmetijskih rodov. Z njo je podal vzgled za nadaljnja raziskovanja o prvotnih stanicah kmetijskega organizma, kmetijskih rodovih, ki so potrebna za zgradbo socialne in gospodarske zgodovine naroda. Poleg že omenjenega seznama in opisa arhivalnih virov ima knjižica tale poglavja: I. Dolenja vas, domovina selških

Krekov (str. 1 — 8, z mapnim posnetkom Dol. vasi iz l. 1826); II. Najstarejši predniki dr. Jan. Ev. Kreka (str. 50 — 99, od ok. 1635 do konca 18. stol.); III. Razcepitev Krekovega rodu (str. 51 — 66); IV. Propast Krekove dedne kmetije (v 19. stol.; str. 67 — 72); V. Bližje sorodstvo dr. Jan. Ev. Kreka (str. 73 — 81). Pridejani so trije rodovniki v velikosti dveh strani: Najstarejši Kreki v Dolnji vasi 17 (Priloga I); Rod Valentina Kreka (očeta dr. Jan. Ev. K., Pril. II); Rod Martina Kreka. — Knjigo je izdala Leonova družba in jo dala v komisijo „Novi založbi“ v Ljubljani. Dobi se v vseh knjigarnah. Cena Din 38.—.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18 % Din —.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg à Din —.— in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 170.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 180.—; kostna moka Din 95.—; mešano gnojilo „KAS“ Din 133.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 144.—; cement dalmatinski Din 60.—; cement Trbovlje v papirnatih vrečah Din 66.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.10; modra galica Din 5.50; žveplo Din 3.50. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Din 500 do Din 940; repoznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; trav-

niške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 2000 kg franco vsaka postaja.

X. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vinici, r. z. z n. z., se vrši dne 5. marca 1933 po rani sv. maši v uradnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. revizijsko poročilo. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 5. volitev enega člana načelstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z o. z., se bo vršil dne 26. februarja 1933 ob 9. uri dopoldne v zadrugi pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika občnega zbora za l. 1932. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske gospodarske zadruge v Zagorju ob Savi, r. z. z o. z., se vrši 26. februarja 1933 ob pol 3. uri pop. v Zadrugi domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Zagradcu, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 26. marca 1933 ob 15. uri v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Žičah, r. z. z n. z., se vrši v nedeljo, dne 5. marca 1933 ob 3. uri pop. v Kat. društvenem domu v Žičah. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. slučajnosti.

Občni zbor Čevljarsko gospodarske zadruge v Žireh, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo dne 12. marca 1933 ob 1 uri popoldan v zadrugi prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Prva delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani, r. z. z o. z., obvešča vse svoje člane in vlagatelje, da je z 1. januarjem 1933 obrestna mera za redne hranilne vloge 4 1/3 %, za vezane na tri mesečno odpoved pa 6 %. — Obenem se obveščajo tudi vsi vlagatelji, da se bo izplačevalo vlagateljem le po 100.— Din mesečno.

Posojilnica v Sv. Petru pod Sv. gorami, r. z. z n. z., obrestuje od 1. januarja 1933 dalje nevezane hranilne vloge po 4 %.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“ Ljubljana, Zadruga zveza. Izdajatelj: „Zadruga zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadruga zveze v Ljubljani. Tisk Zadruga tiskarne (Srečko Magolič) v Ljubljani.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sv. Jakobu ob Savi, r. z. z. n. z., ki se bo vršil 5. marca 1933 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjevanje rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske okrajne zadruge v Kranju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 13. marca 1933 ob pol 10. uri v dvorani Ljudskega doma. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. dopolnilne volitve. 5. razni predlogi. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Krki, r. z. z. n. z., bo dne 25. marca 1933 ob 7. uri v posojilničnem lokalu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Okrajne posojilnice v Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 19. marca 1933 ob pol 11. uri dopoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Komendi, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo 5. marca 1933 ob 15. uri v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Koprivnici, r. z. z. n. z., se vrši 12. marca 1933 ob 2. uri pop. v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kresnicah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 11. uri dop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

1. redni občni zbor Mizarske zadruge v Ljubljani (Trnovo), Jeranova ul. 14., r. z. z. o. z., se vrši v soboto, dne 25. februarja 1933 ob 18. uri v zadrugi pisarni. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev računskega zaključka za leto 1932. 2. sklepanje o spremembi pravil. 3. nadomestna volitev enega člana načelstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovcu pri Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. februarja 1933 ob pol 8. uri zjutraj v hranilničnem lokalu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. dopolnilna volitev načelstva. 5. poročilo načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Loškem potoku, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. marca 1933 ob 3. uri pop. v društvenih prostorih na Hribu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjevanje

računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva in razsodišča. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Moravčah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. februarja 1933 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih v kaplaniji v Moravčah. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1931. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Mošah, r. z. z. o. z., se bo vršil 5. marca 1933 po jutranji sv. maši v društvenemu domu v Smledniku. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Št. Pavlu pri Preboldu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 26. februarja 1933 ob 3. uri popoldne v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Občni zbor Vodovodne zadruge „Vodovod Sv. Peter pod Sv. gorami“, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. februarja ob 15. uri v prostorih občinske pisarne v Sv. Petru pod Sv. gorami. Dnevni red: 1. poročilo blagajnika. 2. poročilo tajnika. 3. poročila računskih revizorjev in potrjevanje letnega računa. 4. volitev 5 udov načelstva in 2 računskih pregledovalcev. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Podkorenju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 23. aprila 1933 ob 1 uri popoldne v zadrugi hiši. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. volitev načelstva. 6. nadzorstva. 7. oddaja prostorov v najem. 8. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Rupertu v Slov. goricah, r. z. z. n. z., se vrši dne 23. februarja ob 9. uri dopoldne v pisarni hranilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. pregled računskega zaključka za leto 1932. 4. volitve a) načelstva, b) nadzorstva. 5. znižanje obrestne mere. 6. razni predlogi.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Radovici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. februarja 1933 ob 3. uri pop. v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. dopolnilna volitev načelstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice v Radovljici, r. z. z. n. z., se bo vršil 2. marca 1933 ob 14. uri pop. v zadrugi pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. čitanje revizijskega poročila in sprememba pravil. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Radovljici, se vrši v nedeljo dne 5. marca 1933 ob pol 8. uri dopoldne v zadrugi

nih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrditev rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. sprememba pravil. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Rakitni, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 26. februarja 1933 ob pol 3. uri popoldne v Prosvetnem domu v Rakitni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske strojne zadruge v Savljah, r. z. z. o. z., se vrši dne 4. marca 1933 ob 7. uri zvečer v prostorih g. tajnika. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Električno-strojne zadruge v Sorici, r. z. z. o. z., ki se bo vršil dne 12. marca 1933 ob pol 3. uri v Stari šoli Spod. Sorica 2. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sorici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 3. uri pop. v Sp. Sorici št. 2. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobrenje rač. zaključka za leto 1932. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

XIII. redni občni zbor Pašne zadruge za selško dolino, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 19. marca 1933 ob 9. dopoldne v prostorih Franceta Lotriča na Česnjici. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. prememba. 6. poročilo o izvršeni reviziji. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske selekcijsko zadruge Smlednik, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 4. uri pop. v Hrašah št. 20. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Živinorejske zadruge za selško dolino v Selcih, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 7. uri zjutraj v društveni dvorani Krekovega doma. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. revizijsko poročilo. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Selcih, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 3. uri pop. v hranilničnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo računskega pregledovalca. 3. predložitev in odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev rač. pregledovalca. 6. revizijsko poročilo. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske zadruge za Staro Loko in okolico v Stari Loki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 3. uri popoldne pri tajniku Juriju Gosarju v Stari Loki št. 17. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo tajnika in blagajnika. 4. po-

ročilo nadzorstva in odobritev bilance za leto 1932. 5. volitev odbora. 6. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Spodnjem Logu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 19. februarja 1933 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Šmartnem pri Litiji, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 5. marca 1933 ob 7. uri zjutraj v uradnih prostorih Hranilnice in posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Šmartnem ob Paki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 8. uri dopoldne v prostorih zadruge. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. nadomestna volitev načelstva oziroma nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Trbojah, r. z. z. o. z., ki se vrši dne 19. marca 1933 ob 10. uri dopoldne v župnišču v Trbojah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Velikih Dolencih, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 19. marca 1933 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1932. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniki, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 15. uri v Rokodelskem domu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. poročilo o izvršeni reviziji. 4. odobritev računskega zaključka. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vranskem, r. z. z. n. z., se vrši dne 19. februarja 1933 ob 15. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Vnanjih Goricah, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo dne 26. februarja 1933 ob 10. uri dop. pri g. Ignac Novaku v Vnanjih Goricah št. 29. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. pregled in odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vurbergu, r. z. z. n. z., ki se bo vršil dne 12. marca 1933 ob 3. uri pop. v stari šoli v Vumbahu h. št. 2. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti in predlogi.